

Nota Sekswerk Den Haag

De raad van de gemeente Den Haag,

gezien het voorstel van het college van 10 december 2024,

Besluit:

- I. in te stemmen met de in de nota genoemde actielijnen en acties;
- II. in te stemmen met een tweejaarlijkse evaluatie van de Nota Sekswerk Den Haag;
- III. vast te stellen de Nota Sekswerk Den Haag.

Nota Sekswerk Den Haag

Inleiding

Voor u ligt de nota Sekswerk Den Haag. Dit is de opvolger van de Prostitutienota 2020-2022 (RIS304625). Er is gekozen om de terminologie aan te passen, omdat sekswerk een neutraler begrip is dan prostitutie. Sekswerkers geven zelf ook de voorkeur aan deze benaming, omdat het aangeeft dat sekswerk werk is. Op 27 januari 2024 heeft uw Raad de Evaluatie Prostitutienota 2020-2022 (RIS318061) ontvangen. In deze nota wordt hierop voortgeborduurd.

Wie sekswerk doet, stelt zich beschikbaar om tegen betaling seksuele diensten te verlenen, in (fysiek) contact met een ander. Deze diensten worden geboden door vrouwen, mannen, transpersonen en non-binaire personen.

Ter voorkoming en bestrijding van misstanden, de belangen van zedelijkheid, gezondheid, veiligheid en openbare orde is de seksbranche in Den Haag gereguleerd. Vanuit de gemeente, de dienst Veiligheid, wordt het vergunningenbeleid uitgevoerd en worden maatregelen genomen om meer zicht te krijgen op het meer verborgen, niet-vergunde deel van de sector. Vanuit zorg neemt de gemeente daarnaast maatregelen om de gezondheid van sekswerkers te beschermen, hun positie te verbeteren, het stigma tegen te gaan, te voorzien in opvang en een perspectief te bieden buiten de seksbranche.

Sekswerk is altijd een onderdeel van onze stad geweest. Dat zal ook altijd zo blijven. De vorm waarin sekswerk wordt aangeboden verandert wel, zowel binnen als buiten de vergunde sector. De technologische ontwikkelingen spelen hierbij een belangrijke rol. Zo heeft de komst van het internet en sociale media de wijze van contact leggen tussen klant en sekswerkers veranderd.

De ambitie voor het sekswerk in Den Haag luidt als volgt: Den Haag wil een stad zijn waarin sekswerkers veilig, gezond en zonder stigma kunnen werken. Ook is het de ambitie dat sekswerkers hun positie kunnen verbeteren. Misstanden, waaronder mensenhandel, worden hard aangepakt.

Om deze ambities te realiseren, is een integrale samenwerking tussen netwerkpartners onderling en de gemeente essentieel. Bij deze aanpak zijn diverse partners en stakeholders betrokken, waaronder: SHOP, Stichting de Haven, het Haags Economisch Interventie Team (HEIT), de klankbordgroep van sekswerkers, exploitanten, het Sekswerk Platform en de Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD)¹.

Aan de hand van de in deze nota opgenomen actielijnen en acties wordt in de komende jaren het sekswerkbeleid in Den Haag vormgegeven. Mocht er naar aanleiding van landelijke of lokale ontwikkelingen, zoals aanpassing van wet- en regelgeving, aanleiding zijn om een actielijn aan te passen dan wel bepaalde acties toe te voegen, dan zal dit worden voorgesteld aan de gemeenteraad. Daarnaast wordt de nota één keer in de twee jaar geëvalueerd.

1. Contouren sekswerkbeleid Den Haag

In dit hoofdstuk wordt stilgestaan bij de voorgeschiedenis van het sekswerk(beleid) in Den Haag en de huidige wet- en regelgeving. Vervolgens worden de verschillende vormen van sekswerk toegelicht, namelijk vergunde en niet-vergunde vormen van sekswerk.

Geschiedenis

Tot de jaren tachtig was het raamsekswerk in Den Haag te vinden in woonwijken en rond het centrum van de stad. In 1976 werd besloten het raamsekswerk te concentreren tot vijf straten: de Geleenstraat, de Hunsestraat, de Doubletstraat, de Poeldijksestraat en de Katerstraat. In de loop der jaren zijn de Katerstraat en Poeldijksestraat gesloten. Vanaf 2005 is het raamsekswerk geconcentreerd in de Doubletstraat, Geleen- en Hunsestraat. Eén jaar later werd de tippelzone opgeheven.

1) Zie bijlage 1.

In het jaar 2000 is het bordeelverbod uit het Wetboek van Strafrecht geschrapt. Door deze wetswijziging is de exploitatie van sekswerk, waarin meerderjarige sekswerkers werkzaam zijn, sindsdien niet langer verboden. Wel werd in de Gemeentewet de mogelijkheid voor gemeenten opgenomen om een verguningsstelsel met voorwaarden in te voeren. Na de opheffing van het bordeelverbod heeft Den Haag prioriteit gegeven aan het beter beheersbaar en transparanter maken van de sekswerkbranchesector, zoals regulering, toezicht en handhaving. Gedurende deze jaren is hoofdstuk 3 van de Algemene Plaatselijke Verordening voor de gemeente Den Haag (APV) waar nodig aangepast. Tegelijkertijd werd ingezet op de gezondheid van en het verbeteren van de positie van sekswerkers.

Soorten seksbedrijven In Den Haag

Onder het begrip seksbedrijf wordt op grond van de APV het volgende verstaan:

- het bedrijfsmatig gelegenheid geven tot prostitutie
- het verrichten van seksuele handelingen voor een ander tegen betaling
- het bedrijfsmatig aanbieden van vertoningen van erotisch-pornografische aard in een seksinrichting tegen betaling.

In de APV is opgenomen dat het begrip seksbedrijf wordt gebruikt als verzamelnaam waarbinnen specifieke vormen zijn te onderscheiden. Zo staat er in de APV dat er sprake is van een 'prostitutiebedrijf' als gelegenheid wordt geboden tot prostitutie. Als dat vervolgens geschiedt door bemiddeling tussen sekswerkers en klanten, dan wordt van een 'escortbedrijf' gesproken. Een 'prostitutiebedrijf' is dus een species van 'seksbedrijf' en 'escortbedrijf' weer een species van 'prostitutiebedrijf'.

Sekswerk waarvoor de gemeente een vergunning heeft afgegeven, noemen we vergund sekswerk. Er bestaan verschillende vormen van vergund sekswerk in Den Haag:

Erotische massagesalons

Bij erotische massagesalons staat het geven van een massage aan de klant voorop. Daarbij kunnen ook seksuele handelingen worden verricht.

Escortbedrijven

Bij een escortservice of escortbureau bemiddelt een bedrijf tussen klant en sekswerker. Het bedrijf zorgt dat een sekswerker bijvoorbeeld naar het adres van de klant of een hotel gaat.

Privéhuizen

In een privéhuis is geen bar en stellen sekswerkers zich voor aan een klant, waarna de klant en de sekswerker naar een kamer kunnen gaan.

Raamsekswerk

Bij raamsekswerk werft een sekswerker zichtbaar klanten, meestal van achter een raam aan de openbare weg. De transactie wordt afgerond in de werkkamer. De sekswerkers huren de kamer meestal van een exploitant tegen een vast tarief en voeren hun werk zelfstandig uit.

Seksbioscopen, peepshows, bars en sauna's

Hier worden seksuele handelingen tegen betaling getoond aan een ander en/of wordt er erotisch pornografisch materiaal vertoond.

Seksclubs

Een seksclub is een vorm van besloten sekswerk. In een seksclub is een bar aanwezig en praten de klanten eerst met de sekswerkers voordat ze naar een kamer kunnen gaan.

Op dit moment kent Den Haag in totaal 61 vergunde seksbedrijven:

- 40 vergunde raamprostitutiebedrijven (dat zijn ongeveer 325 ramen)
- 9 erotische massagesalons (waarvan één salon ook een escortvergunning heeft)
- 2 SM studio's (waarvan één studio ook een escortvergunning heeft)
- 5 privéhuizen/-club (waarvan twee inrichtingen ook escortvergunning hebben)
- 1 gaybar
- 3 seksshops/bioscopen
- 1 escortbedrijf

Naast de vergunde seksbranche bestaat de niet-vergunde seksbranche. Hier vallen alle vormen van sekswerk buiten de vergunde seksinrichtingen onder, zoals niet-vergunde erotische massagesalons, sekswerk vanuit huis en in hotels en niet-vergunde escort.

Landelijke wetgeving

Zoals hierboven is aangegeven, wordt sekswerk in Den Haag gereguleerd via de APV. Al sinds 2009 wordt gewerkt aan landelijke wetgeving voor sekswerk. Hieronder wordt kort stilgestaan bij het Wetsvoorstel regulering sekswerk en het Wetsvoorstel gemeentelijk toezicht op de seksbedrijven.

Wetsvoorstel regulering sekswerk

In het regeerakkoord van het kabinet Rutte-III werd aangekondigd dat de Wet regulering prostitutie en bestrijding misstanden seksbranche (Wrp) zou worden aangepast en vervangen door de Wet regulering sekswerk (Wrs). Dit wetsvoorstel regelt een uniforme vergunningplicht voor seksbedrijven en sekswerkers. Het beoogt meer (vormen van) legale werkplekken te bieden, in het bijzonder qua thuiswerk, en een betere informatiepositie bij de aanpak van misstanden. Daarnaast is in de Wrs een verwerkingsgrondslag opgenomen om de bijzondere persoonsgegevens van sekswerkers te verwerken. Dit wetsvoorstel ligt sinds begin 2021 bij de Tweede Kamer. In januari 2023 is een nota van wijziging van de Wrs in consultatie gegaan. Deze nota wijzigt het wetsvoorstel voor onder andere de vergunning voor sekswerkers en de strafbaarstelling van klanten.

Wetsvoorstel gemeentelijk toezicht op de seksbedrijven

Het Wetsvoorstel gemeentelijk toezicht op de seksbedrijven (Wgts) is de uitwerking van de motie Wiersma om te komen tot een wettelijke grondslag in de huidige wetgeving voor de verwerking van de bijzondere persoonsgegevens van sekswerkers.

De Wgts wijzigt artikel 151a van de Gemeentewet. Op basis van dit artikel kunnen gemeenten al een verordening vaststellen waarin voorschriften worden gesteld met betrekking tot het bedrijfsmatig gelegenheid geven tot het verrichten van seksuele handelingen met of voor een derde tegen betaling. Met het wetsvoorstel wordt de verwerking van bepaalde persoonsgegevens mogelijk, zodat de voorschriften die gemeenten kunnen stellen aan exploitanten van seksbedrijven kunnen worden nageleefd en gemeenten hierop toezicht kunnen houden. Voor sekswerkers betekent de Wgts dat beter kan worden nagegaan of de exploitant de verantwoordelijkheid ten aanzien van de voor hem of haar werkzame sekswerkers nakomt. De Afdeling advisering van de Raad van State heeft in april 2024 een advies uitgebracht over de Wgts.

Verbod verwerking bijzonder persoonsgegevens sekswerkers

In 2017 heeft de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) geoordeeld dat "het zijn van sekswerker" een bijzonder persoonsgegeven is. Dit is in 2018 bekrachtigd door de Afdeling bestuursrechtspraak door de Raad van State. Dat betekent dat deze gegevens alleen door de overheid mogen worden verwerkt als hiervoor een expliciete grondslag is in een formele wet. Op dit moment ontbreekt een dergelijke grondslag. Dit verwerkingsverbod betekent onder meer dat het verboden is om de bijzondere persoonsgegevens van sekswerkers te registreren en om deze gegevens te verwerken in het kader van toezicht en handhaving op zowel de vergunde als de niet-vergunde seksbranche. Evenmin mogen de bijzondere persoonsgegevens van sekswerkers worden verwerkt voor vergunningverlening. Dit bemoeilijkt het toezicht en de handhaving op de gehele seksbranche zeer ernstig.

Actieprogramma Mensenhandel 2025-2028

De seksbranche is, net als andere branches, een risicosector voor mensenhandel. Sekswerk staat echter niet gelijk aan mensenhandel.² Met een apart programma (Actieprogramma Mensenhandel 2025-2028) wordt het onderscheid tussen sekswerk en mensenhandel benadrukt. Ook wordt hiermee duidelijk dat de seksbranche niet de enige plek is waar uitbuiting plaatsvindt. De plaats waarin mensenhandel plaatsvindt mag dan verschillen, het mechanisme waarmee mensen onder dwang worden uitgebuit is vaak hetzelfde. Daarom is het goed om breder te kijken naar alle sectoren die een mogelijk risico voor mensenhandel vormen.

2. Actielijnen sekswerk Den Haag

Hieronder worden de volgende actielijnen verder uitgewerkt:

1. Behoeften van sekswerkers
2. Betrokkenheid en participatie
3. Toekomst van het (raam)sekswerk
4. Destigmatisering en positieverbetering
5. Veilig werken

---

2) De gemeente Den Haag heeft in 2020 besloten het beleid voor sekswerk en voor mensenhandel te scheiden met het opstellen van twee aparte beleidsdocumenten. De gemeenteraad heeft destijds ook opgeroepen om dit onderscheid te maken, zoals verwoord in de aangenomen moties 'Scheiding van prostitutie en mensenhandel in beleidsstukken' (RIS304673) en 'Decriminaliseer sekswerk' (RIS311145).

Om de doelen en activiteiten van dit plan te kunnen realiseren, is een integrale samenwerking tussen netwerkpartners essentieel. Bij deze aanpak zijn diverse partners en stakeholders betrokken, waaronder: SHOP, Stichting De Haven, het HEIT, de klankbordgroep van sekswerkers, exploitanten, het Sekswerk Platform en de GGD.³

Actielijn 1: Behoeften van sekswerkers

De diversiteit van sekswerkers

Sekswerk heeft verschillende vormen, zoals seksclubs/privéhuizen, escortwerkzaamheden via een bureau, raamsekswerk, erotische massagesalons, zelfstandige escort, en webcamseks. Zowel mannen als vrouwen, transpersonen en non-binaire personen werken als sekswerker. Als we kijken naar de groep sekswerkers zien we een grote diversiteit qua etniciteit, achtergrond, gender en genderidentiteit, seksuele oriëntatie en beweegredenen om sekswerk te verrichten.

Zo zijn er zelfstandige werkende sekswerkers die zich redden en bewust hebben gekozen voor het beroep van sekswerker. Zij zijn tevreden met de keuze die ze hebben gemaakt. Deze sekswerkers vinden dat er ruimte moet zijn voor dit legale beroep. Deze groep redt zich vaak zonder de zorg van de overheid. Daarnaast zien we ook personen die onder dwang worden uitgebuit: de slachtoffers van mensenhandel. Voor deze groep is het van belang dat de uitbuitings situatie zo snel mogelijk stopt en dat zij adequate hulp krijgen geboden. Hier tussen in zit een groep voor wie sekswerk geen bewuste keuze is, maar dit werk doet omdat zij geen andere mogelijkheden of alternatieven zien die (financieel) aantrekkelijk genoeg zijn.

Adequate zorg, opvang en ondersteuning

Opvang

Sinds april 2005 is er in Den Haag een opvang voor sekswerkers. Deze opvang is bedoeld voor vrouwen en transpersonen die werkzaam zijn (of zijn geweest) in de seksuele dienstverlening en geen (veilig) onderkomen hebben. Ook vrouwelijke slachtoffers van mensenhandel worden hier opgevangen. In 2024 is gestart met de opvang van queer jongeren. Het doel is dat de opvang als een springplank naar een stabielere toekomst/maatschappelijke re-integratie fungeert.

(Soa-)zorg

Van belang is dat sekswerkers zich regelmatig kunnen laten testen op seksueel overdraagbare aandoeningen (soa). Hoe eerder een soa wordt gesignaleerd, hoe groter de kans om verdere besmetting en mogelijke gezondheidsschade te voorkomen. Sekswerkers kunnen gebruik maken van de zorgverlening van het Centrum Seksuele Gezondheid (CSG). Ook de komende tijd gaat het CSG door met deze zorg- en dienstverlening binnen de Aanvullende Seksuele gezondheidszorg (ASG) Regeling. Op basis van deze regeling kunnen groepen met een hoger risico op soa zich gratis en anoniem laten testen bij het CSG. Sekswerkers worden gelet op hun beroep als één van de hoog risicogroepen benoemd. Uit de praktijk blijkt echter dat het aantal geconstateerde soa-gevallen bij sekswerkers gering is vergeleken met de andere hoog risicogroepen.

Informatie en advies

In 2011 heeft SHOP het dienstencentrum Spot46 opgericht. Door het brede takenpakket kan SHOP via Spot46 flexibeler inspelen op de vragen van sekswerkers, bijvoorbeeld doormiddel van het organiseren van laagdrempelige spreekuren. Sekswerkers kunnen bij Spot46 terecht voor de volgende onderwerpen: belastingen, financiële zaken, loopbaan, gezondheid (waaronder soa/hiv), seksuele hulpverlening, welzijn, huisvesting en financiële en juridische aangelegenheden. Ook bij Stichting De Haven kunnen sekswerkers tijdens het wekelijks spreekuur terecht voor informatie en advies op het gebied van financiën, belasting, loopbaan, welzijn en huisvesting.

De komende jaren blijft de gemeente inspelen op, de vragen en behoeften van sekswerkers. Hierbij houden we rekening met de diversiteit van de groep sekswerkers. Dat inspelen op vragen en behoeften gebeurt zowel met fysiek als online veldwerk. Daarnaast signaleren we ontwikkelingen in het werkveld. In het netwerkoverleg van Spot46 en het Sekswerk Platform bespreken we signalen en kijken we naar mogelijke oplossingen of aanvullingen in de dienstverlening. Ook biedt de komst van een klankbordgroep extra mogelijkheden om zicht te krijgen op ontwikkelingen en behoeften van sekswerkers.

Acties:

- SHOP en Stichting de Haven organiseren (online) veldwerk in zowel de vergunde als niet-vergunde sector.

---

3) Zie bijlage 1.

- In het sekswerkplatform worden de ontwikkelingen in het sekswerkbeleid besproken. Deelnemers zijn: de gemeente Den Haag, GGD Haaglanden, HEIT, SHOP en Stichting De Haven. Gekeken wordt of meer partijen (waaronder sekswerkers en exploitanten) ook deel kunnen nemen aan dit netwerk.
- SHOP verstrekt laagdrempelige informatie aan sekswerkers.
- SHOP organiseert namens de gemeente Den Haag noodopvang, 24-uursopvang en dagopvang.
- In de opvang vindt wekelijks een huisartsenspreekuur plaats.
- Het Centrum Seksuele Gezondheid continueert ook de komende jaren de laagdrempelige zorg en dienstverlening in het kader van de regeling Aanvullende Seksuele Gezondheidszorg (ASG).
- Het CSG houdt twee keer per week spreekuur bij Spot46.
- Het CSG bezoekt in ieder geval twee keer per jaar de privéhuizen/clubs, sm-studio's en massage-salons en elke twee maanden de raamstraten.

Actielijn 2: Betrokkenheid en participatie

Voor een goed beleid is het belangrijk om met sekswerkers en exploitanten (zie ook actielijn 4 Veilig werken) te spreken. Zij weten wat er speelt en waar behoeftes liggen. Een goede vertaling van hun behoeftes naar het beleid zorgt voor een groter draagvlak van het beleid onder sekswerkers en exploitanten. In 2023 is gestart met een klankbordgroep voor (ex) sekswerkers. Bij de samenstelling streven we naar een evenwichtige afspiegeling van de doelgroep.

Acties:

- De klankbordgroep wordt regelmatig gevraagd mee te denken over het sekswerkbeleid van Den Haag. Daarnaast kunnen zij ook ongevraagd advies uitbrengen. De gemeente Den Haag zoekt uit of compensatie voor sekswerkers mogelijk is.
- In ieder geval sluit de gemeente Den Haag vier keer per jaar aan bij de klankbordgroep.
- SHOP zorgt voor deskundigheidsbevordering van de klankbordgroep door het geven van trainingen.
- De klankbordgroep gaat trainingen over het sekswerk verzorgen.

Actielijn 3: Toekomst van het (raam)sekswerk

In het coalitietakkoord 'Haags akkoord 2023-2026' is aangegeven dat gewerkt gaat worden aan alternatieven voor het raamsekswerk op de plekken waar dat (op termijn) gaat verdwijnen.

Op 29 april 2024 is de gemeenteraad door middel van de brief Toekomst raamsekswerk geïnformeerd over de wijze waarop het college vorm wil geven aan dit voornemen (RIS318710). De centrale vraag hierbij is welke vormen van sekswerk als alternatieven voor het raamsekswerk in Den Haag worden gezien. Om die vraag te beantwoorden is aangegeven dat er één of meer pilots worden uitgevoerd. Het doel van deze pilots is om te bekijken:

- of de betreffende vorm daadwerkelijk een goed alternatief voor het raamsekswerk biedt;
- te onderzoeken of het sekswerk in de raamstraten gedeeltelijk kan worden omgevormd; waarbij gezonde en veilige werkplekken voor sekswerkers voorop staan.

Bij het vormgeven van de pilots kijkt de gemeente Den Haag of de pilot mogelijk is op grond van de huidige omgevingsplannen, de APV en de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG). Immers, alleen dan is sprake van een daadwerkelijk alternatief voor het raamsekswerk. Daarbij formuleren we nog specifieke randvoorwaarden om de pilots aan te toetsen. De gemeente zal kijken of pilots kunnen worden gerealiseerd op de bestaande locaties van sekswerk. Als dit niet mogelijk is, wordt hierbuiten gekeken.⁴

De gemeente Den Haag heeft aan het bureau RadarAdvies de opdracht verstrekt om bij alle stakeholders, zoals sekswerkers, exploitanten, omwonenden, klanten, SHOP, De Haven en het HEIT te inventariseren welke pilots haalbaar, wenselijk en veilig zijn. Daarnaast kijkt de gemeente Den Haag naar ervaringen van andere steden en wat het daarvan kan leren. Deze inventarisatie loopt op dit moment nog. De gemeenteraad wordt separaat per brief geïnformeerd over de verdere uitwerking van deze actielijn. Daarnaast zal de gemeente Den Haag ook de komende jaren aandacht besteden aan de leefbaarheid rondom de Geleenstraat en Doubletstraat.

Acties:

- RadarAdvies inventariseert bij alle stakeholders welke pilots haalbaar, wenselijk en veilig zijn, waarna de pilot/pilots worden gerealiseerd.
- De gemeente Den Haag blijft de komende jaren in gesprek over de leefbaarheid en veiligheid rondom de Doubletstraat en Geleenstraat met bewoners, bewonersorganisaties en andere stakeholders.

Actielijn 4: Destigmatisering en positieverbetering

Stereotypering & stigma

4) Zie ook de afdoening van de motie Stimuleer innovatieve bedrijven (RIS319296).

We zien dat het stigma op sekswerk nog steeds groot is. Sekswerkers en exploitanten krijgen hierbij allerlei negatieve eigenschappen toegedicht. Het stigma is onder meer terug te zien in de media. Aspecten van sekswerk die nieuwswaarde hebben en in de media verschijnen zijn zelden neutraal of positief. Sekswerk en sensatie zijn nog te vaak met elkaar verbonden. Ook worden vaak bepaalde aspecten benadrukt zoals slachtofferschap en de link naar criminaliteit. Ook is iemand niet alleen maar sekswerker, maar een persoon die naast het werk als sekswerker ook nog vele andere rollen heeft zoals bijvoorbeeld moeder, vader, dochter, zoon of partner.

Ook andere betrokkenen bij het sekswerkbeleid kunnen te maken krijgen met stereotypebeelden, bijvoorbeeld de politie of de gemeente. Het is belangrijk om hierbij in het oog te houden dat de politie en de gemeente gehouden zijn aan een juridisch kader. Dit kan invloed hebben op de belangen van de sekswerker, die niet altijd het zwaarste zullen wegen.

Het inleven in elkaars mogelijkheden /onmogelijkheden en drijfveren is hierbij van belang. Het kan voor begrip zorgen voor elkaars positie.

Sekswerk Alliantie Destigmatisering (SWAD)

Op 2 juni 2021 is de Sekswerk Alliantie Destigmatisering (SWAD) door 22 organisaties opgericht. SHOP is mede-initiator en deelnemende partner van de SWAD. De SWAD richt zich op het destigmatiseren van het sekswerk. Dit moet zorgen voor maatschappelijke inclusiviteit van (ex)sekswerkers in beleid en in de praktijk. Bij destigmativering gaat het niet alleen om instanties, maar ook om de omgeving van sekswerkers en sekswerkers zelf (zelfstigma). Om de ambitie van destigmativering te bereiken heeft de SWAD de volgende vier doelen geformuleerd:

1. Inclusieve beleidsvoering en praktijk door (overheid) instellingen (zorg, politie, banken, belastingdienst) voor sekswerkers
2. Genuanceerde beeldvorming over sekswerk(ers), exploitanten en klanten.
3. Adequaats sekswerkbeleid en uitvoering met behulp van sekswerkersparticipatie
4. Een sterke en georganiseerde sekswerkgemeenschap met een goede infrastructuur

Carrièreswitch-trajecten voor positieverbetering

Ruim tien jaar geleden kwam de eerste Regeling Uitstapprogramma's Prostituees (RUPS) tot stand. Door deze regeling kunnen sekswerkers extra ondersteuning krijgen door middel van een uitstapprogramma. Stoppen met sekswerk blijkt vaak een langdurig en moeizaam proces te zijn, omdat er belemmeringen op verschillende leefgebieden zijn. Alternatief werk is moeilijk te vinden. Zeker voor sekswerkers die acuut willen stoppen vormt dit een probleem, omdat zij immers wel in hun levensonderhoud moeten kunnen voorzien. Het gebrek aan opleiding speelt ook een rol. Ook biedt alternatief werk zelden dezelfde financiële voordelen, hetgeen een drempel kan vormen om te stoppen. Verder blijkt dat het sociale leven van de sekswerkers vaak verweven is met de sekswerkbranche, hetgeen ook een belemmering kan vormen.

Met de Carrièreswitch-trajecten wil de gemeente sekswerkers de kans geven om hun positie te verbeteren. Blijvend stoppen met sekswerk kan in dit traject een doel zijn. Zo zijn er sekswerkers die definitief willen stoppen met dit werk. Zij zien dit als de manier om de eigen positie te verbeteren. Maar er zijn ook sekswerkers die gedurende het traject besluiten toch niet deze keuze te willen maken, bijvoorbeeld doordat zij ander werk willen blijven combineren met sekswerk. Binnen de Carrièreswitch-trajecten is dit mogelijk. Het betekent dan ook geen "terugval"; zoals het opnieuw starten met sekswerk soms wel wordt omschreven.

SHOP en stichting De Haven bieden ondersteuning bij de Carrièreswitch-trajecten. Sekswerkers kiezen zelf wat hun voorkeur heeft. Sommigen kiezen de aanpak van stichting De Haven, bij andere sekswerkers spreekt de aanpak van SHOP meer aan.

Acties:

- SHOP en stichting De Haven voeren ook de komende jaren Carrièreswitch-trajecten uit.
- De gemeente ondersteunt SHOP bij de destigmatiseringsactiviteiten van de Sekswerk Alliantie Destigmatisering (SWAD).
- De gemeente zet in op destigmativering van sekswerkers en exploitanten.

Actielijn 5: Veilig werken

Vergunde seksbranche

Exploitatievergunningplicht

De seksbranche in Den Haag is ter bescherming van de zedelijkheid, de veiligheid, de voorkoming en bestrijding van mensenhandel, gezondheid en de openbare orde, streng gereguleerd. Daarbij is van belang dat sekswerkers hun werkzaamheden veilig moeten kunnen uitvoeren, zonder dat zij worden geconfronteerd met enige vorm van geweld. Daarnaast zetten we door de seksbranche te reguleren in op het beschermen van de openbare orde, het bevorderen van het woon- en leefklimaat en het voorkomen en tegengaan van overlast. In de Algemene Plaatselijke Verordening voor de gemeente Den Haag

staan de regels over sekswerk. Zo moeten exploitanten van seksbedrijven jaarlijks een exploitatievergunning aanvragen, waarbij elke vier jaar een BIBOB-toets wordt gedaan op de vergunningen. Verder moeten de exploitanten in het bezit zijn van een door de gemeente goedgekeurd bedrijfsplan. In dit bedrijfsplan omschrijven exploitanten onder meer hoe zij nagaan of sekswerkers zelfredzaam zijn, hoe zij reageren op mogelijke misstanden en hoe zij het dagelijkse toezicht in hun seksinrichting vormgeven.

Toezicht

Het HEIT houdt toezicht op de naleving van de vergunningsvoorschriften en de bedrijfsplannen. Elk seksbedrijf wordt minimaal zes keer per jaar door de gemeentelijke toezichthouders van het HEIT gecontroleerd. De GGD, technische hygiënezorg, houdt toezicht op de hygiëne-eisen door elke inrichting jaarlijks te controleren. Bij overtredingen van vergunningsvoorschriften of van het bedrijfsplan, treden we handhavend op. Een belangrijke kanttekening hierbij is dat het toezicht en de handhaving op zowel de vergunde als niet-vergunde seksbranche ernstig wordt bemoeilijkt doordat het niet is toegestaan om de bijzondere persoonsgegevens van sekswerkers te verwerken (zie hoofdstuk 1). De gemeente Den Haag blijft daarom aandacht vragen bij het ministerie van Justitie en Veiligheid voor een wettelijke grondslag om de bijzondere persoonsgegevens van sekswerkers te verwerken. Deze grondslag is noodzakelijk voor een veilige en gezonde seksbranche. Ondanks de beperkte mogelijkheden van de gemeente om toezicht te houden op de seksbranche, wordt gezocht naar creatieve vormen van toezicht die bijdragen aan een veilige en gezonde seksbranche.

Contact branche en informatievoorziening

Als onderdeel van deze creatieve vormen van toezicht faciliteert de gemeente laagdrempelig contact met exploitanten om misstanden in de branche te voorkomen en om sekswerkers die kwetsbaar zijn te helpen. Zo staan de toezichthouders en de gemeente in contact met exploitanten en sekswerkers. Daarnaast kijkt de gemeente hoe exploitanten beter kunnen worden ondersteund om mensenhandel buiten hun bedrijf te houden. Daarbij geldt dat exploitanten signalen van misstanden direct moeten melden bij het HEIT (politie).

Exploitanten worden tijdens de jaarlijkse exploitantenbijeenkomst actief betrokken over ontwikkelingen in de (landelijke) wet- en regelgeving en in het lokale beleid. Exploitanten kunnen, los van bestuurlijke controles door het HEIT, tijdens deze bijeenkomst vragen stellen en hun zorgen uiten over relevante zaken. De gemeente krijgt op deze manier zicht op vragen die er onder de exploitanten leven. Bij de bijeenkomst sluiten naast het HEIT, ook SHOP, De Haven en de GGD, zowel technische hygiënezorg als CSG, aan. Een aantal keer per jaar bezoekt de gemeente seksinrichtingen in de stad om beter in contact te staan met exploitanten en sekswerkers.

Daarnaast zorgt de gemeente Den Haag voor een goede (digitale) informatievoorziening door de regels over sekswerk te vermelden op de gemeentelijke website, hier duidelijk te maken welke vragen bij welke afdeling van de gemeente gesteld kunnen worden en hoe deze afdeling bereikt kan worden. Daarbij bekijken we of we exploitanten ook op andere manieren kunnen informeren over ontwikkelingen in de branche, bijvoorbeeld door een aantal keer per jaar een nieuwsbrief te verspreiden.

Acties:

- De gemeentelijke toezichthouders van het HEIT blijven alle vergunde seksbedrijven, inclusief de bedrijfsplannen, minimaal zes keer per jaar controleren.
- De GGD, afdeling technische hygiënezorg, blijft alle seksbedrijven minimaal één keer per jaar controleren.
- Elke vier jaar wordt een BIBOB-toets uitgevoerd op alle vergunningen.
- Er wordt gezocht naar creatieve vormen van toezicht die bijdragen aan een veilige en gezonde seksbranche door onder meer het faciliteren van laagdrempelig contact met exploitanten.
- Minimaal één keer per jaar organiseert de gemeente Den Haag een exploitantenbijeenkomst, we verspreiden periodiek een nieuwsbrief en we zorgen dat onze (digitale) informatievoorziening actueel is.
- De gemeente Den Haag continueert de lobby in G4 verband richting het ministerie van Justitie en Veiligheid inzake de noodzaak om de bijzondere persoonsgegevens van sekswerkers te kunnen verwerken.

Niet-vergunde seksbranche

Niet-vergunde seksbranche

De niet-vergunde seksbranche lijkt zeer sterk toe te nemen. Dit komt onder meer doordat het internet de mogelijkheid biedt om vrijuit te adverteren met sekswerk tegen betaling. Het is echter moeilijk om goed zicht te houden op dit deel van de branche. Dit komt onder andere doordat het niet is toegestaan om de bijzondere persoonsgegevens van sekswerkers te verwerken (zie ook hoofdstuk 1). Ondanks deze belemmering, blijft de gemeente zoeken naar manieren om meer grip te krijgen op de niet-vergunde branche. Zo versterken we onze informatiepositie door onder meer goed in kaart te brengen waar (in welke wijken en type gebouwen) niet-vergund sekswerk plaatsvindt in de stad. Daarnaast houden we

risicogestuurd toezicht. Dit houdt in dat het HEIT controles uitvoert naar aanleiding van zorgelijke signalen en meldingen, zoals vermoedens van misstanden en klachten over overlast. Daarbij bekijken we of het HEIT bij controles nog nauwer kan samenwerken met de hulpverlening. Naar aanleiding van de controles door het HEIT kan de gemeente handhavend optreden, bijvoorbeeld door een sluiting van een illegale seksinrichting of door het opleggen van een last onder dwangsom als een woning voor een deel in gebruik is als illegale seksinrichting.

Verder zien we dat het regelmatig voorkomt dat sekswerk tegen betaling wordt aangeboden in massagesalons die geen exploitatievergunning hebben. Daarom continueren we de hernieuwde aanpak om effectiever toezicht te houden op niet-vergunde erotische massagesalons. Het HEIT werkt in deze aanpak samen met de Forensische Opsporing van de politie en met The Maastricht Forensic Institute (TMFI). Dit instituut houdt zich onder andere bezig met forensisch onderzoek. Door deze samenwerking worden spermasporen effectief gelokaliseerd en geanalyseerd. Daarnaast kan het HEIT onder strikte voorwaarden anoniem toezicht inzetten.

Door deze aanpak verwacht de gemeente beter zicht te krijgen op eventuele misstanden in dit deel van de branche en wordt er, indien mogelijk, bestuursrechtelijk opgetreden tegen niet vergunde erotische massagesalons. Daarnaast worden bij zorgelijke signalen de zorgorganisaties en/of de Afdeling Vreemdelingenpolitie, Identificatie en Mensenhandel (AVIM) van de regionale politie-eenheid ingeschakeld.

Een ander deel van de niet-vergunde branche dat onze aandacht heeft, is de hotelbranche. We zien dat misstanden rondom sekswerk en mensenhandel in hotels regelmatig voorkomt. Het is belangrijk dat hotels bewust worden gemaakt van dit fenomeen en dat zij adequate maatregelen nemen om sekswerk en mensenhandel te voorkomen. Daarom wordt een themabijeenkomst georganiseerd over mensenhandel in hotels.⁵

Acties:

- De informatiepositie ten aanzien van de niet-vergunde seksbranche wordt verbeterd.
- Het HEIT blijft risicogestuurd toezicht houden op de niet-vergunde seksbranche, waarbij nauwer samen wordt gewerkt met hulpverlening.
- De gemeente continueert de aanpak op de niet-vergunde erotische massagesalons.

3. Financiën

De gemeente gaat de ambities en bijbehorende acties uit deze beleidsnota de komende jaren uitvoeren binnen de bestaande financiële kaders. Zie hiervoor ook de programmabegroting 2025-2028 (RIS319799).

Aan de organisaties SHOP en stichting de Haven worden begrotingssubsidies verleend. Het gaat om de volgende bedragen:

- SHOP: € 3.570.000 (dit is inclusief de activiteiten voor mensenhandel)
- Stichting De Haven: € 364.000

Daarnaast is er de komende jaren € 480.000 vanuit Veiligheid gereserveerd (zowel voor het HEIT als het team Openbare Orde). Voor de actielijn Toekomst van het raamsekswerk zijn in 2025 incidentele middelen, maximaal € 500.000, gereserveerd vanuit de reserves huiselijk geweld (programma 8).

Aldus besloten in de openbare raadsvergadering van 9 oktober 2025

De griffier,

De voorzitter,

5) Zie ook actieprogramma Mensenhandel 2025-2028.

Bijlage 1 Organisaties die zich inzetten voor (ex-)sekswerkers

In de gemeente Den Haag zetten verschillende diensten en organisaties zich in voor een veilige en gezonde werkplek voor sekswerkers en/of ze bieden ondersteuning wanneer een sekswerker uit de prostitutie wil stappen.

Klankbordgroep

De klankbordgroep voor sekswerkers en (ex) sekswerkers is in 2023 opgericht. De klankbordgroep zal regelmatig gevraagd worden mee te denken over het sekswerkbeleid van Den Haag. De klankbordgroep kan door iedereen benaderd om feedback te geven vanuit de positie van de sekswerker.

Gemeentelijke gezondheidsdienst (GGD)

Bij de seksuele dienstverlening speelt het Centrum Seksuele Gezondheid (CSG) van de GGD een belangrijke rol. Het CSG biedt deze zorg- en dienstverlening binnen de regeling Aanvullende Seksuele Gezondheidszorg (regeling ASG). Deze regeling is bedoeld voor groepen die meer risico lopen om een soa op te lopen zoals sekswerkers. Ook worden er activiteiten uitgevoerd zoals het geven van voorlichting en behandeladviezen op maat over seksuele gezondheid. Als het nodig is, verwijzen medewerkers van dit centrum sekswerkers door naar een specialist of andere samenwerkingspartner.

Ook gaan medewerkers van het CSG iedere twee maanden met collega's van Spot46 mee op outreach naar de raamstraten, bezoeken zij bordelen en erotische massagesalons tweemaal per jaar. Twee keer per week houden zij spreekuur op het dienstencentrum van Spot46. Tijdens deze spreekuren kunnen sekswerkers zich laten testen op soa's, laten vaccineren tegen hepatitis B, advies krijgen over anticonceptie, en andere onderwerpen en/of problemen rondom seksuele gezondheid kunnen bespreken. Tijdens de klantenacties in de raamstraten worden prostituanten (bezoekers van sekswerkers) benaderd en aangesproken over positieverbetering en gezondheidsverbetering van sekswerkers, een eerlijke prijs en signalen van mensenhandel en kunnen zij zich laten testen op soa's.

Sekswerkers die niet worden uitgenodigd voor cervixscreening in het reguliere/nationale programma kunnen hiervoor terecht bij het Centrum Seksuele Gezondheid. Ook voor het voorschrijven en zo nodig plaatsen van anticonceptie (eventueel vanuit vangnet of NuNietZwanger) kunnen sekswerkers hier terecht.

Ook de Technische hygiëne zorg (THZ) is onderdeel van de GGD. Deze afdeling controleert seksinrichtingen en adviseert over hoe onhygiënische omstandigheden en infectieziekten te voorkomen zijn.

Haags Economisch Interventie Team (HEIT)

Binnen het HEIT werken onder meer gemeente en politie samen om misstanden in de prostitutie aan te pakken. Minimaal zes keer per jaar controleren de toezichthouders van het Team Prostitutie van het HEIT alle seksinrichtingen met een vergunning. Daarnaast zijn er dagelijks toezichthouders aanwezig in de raamstraten. Ook voert het team bestuurlijke controles uit bij massagesalons, sekswerk vanuit woningen en niet-vergunde escorts. Wanneer het Team Prostitutie signalen krijgt van mensenhandel, meldt het deze bij de Afdeling Vreemdelingen, Identificatie en Mensenhandel (AVIM) van de politie.

Stichting Hulpverlening en Opvang Prostitutie en mensenhandel (SHOP)

SHOP is het Haagse expertisecentrum in hulp- en dienstverlening aan (ex-)sekswerkers en slachtoffers van mensenhandel in Den Haag. SHOP richt zich op het verbeteren van de positie van (ex-)sekswerkers en slachtoffers van mensenhandel door maatschappelijk werk, uitvoering van (online)veldwerk en door het bieden van 24 uursopvang. In deze opvang kunnen (ex-)sekswerkers terecht wanneer zij geen (veilig) onderkomen hebben. Een onderdeel van SHOP is het informatie- en dienstencentrum Spot 46. Bezoekers kunnen bij Spot 46 terecht voor heel verschillende zaken, zoals belastingen, financiële zaken, loopbaan, soa/hiv, welzijn, juridische kwesties, huisvesting, Kamer van Koophandel, gezondheid, Carrièreswitch-trajecten en seksuele dienstverlening. Sekswerkers worden onder andere door veldwerk in de raamstraten gewezen op de serviceverlening van Spot 46 en via telefonische contacten en sociale media worden zij hieraan herinnerd. Spot 46 heeft ook een eigen website, maakt een online nieuwsbrief en schriftelijk informatiemateriaal en werkt samen met het CSG van GGD Haaglanden op het terrein van seksuele gezondheid.

Stichting De Haven

Stichting De Haven heeft als doel: mensen in de seksindustrie écht zien, en herstel en hoop bieden. Sinds 1996 bouwt De Haven aan een vertrouwensband met de doelgroep door fysiek veldwerk in de prostitutiestraten. Dit gebeurt twee keer per week door getrainde vrijwilligers. Daarnaast worden vijf keer per jaar tientallen privéhuisen, seksclubs en massagesalons in regio Den Haag bezocht. Het ruime inloopkantoor in Den Haag is vijf dagen per week geopend voor ontmoeting en/of hulpvragen. De Haven biedt maatschappelijk werk en een uitgebreid jobcoaching programma. Samen met de cliënt werkt hun jobcoach toe naar een opleiding, ander werk of dagbesteding. Naast individuele coaching organiseren zij ook groepsactiviteiten en bouwen zij aan community. Zo geven zij op hun inloopkantoor wekelijks Nederlandse taallessen. Daarnaast worden er psychologische

training, sportles en empowermenttraining aangeboden en wordt er een maal per twee maanden een 'Havendiner' georganiseerd.